

SYLABUS**DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023-2026***(skrajne daty)*

Rok akademicki 2023/2024, 2024/2025, 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Gramatyka opisowa języka rosyjskiego Specjalności: język rosyjski i angielski w biznesie; translatoryka; język rosyjski i angielski w turystyce, język rosyjski i angielski w ruchu granicznym i obsłudze lotniska
Kod przedmiotu*	
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Katedra Rusycystyki
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Katedra Rusycystyki
Kierunek studiów	filologia rosyjska
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarna
Rok i semestr/y studiów	I/2; II/3,4; III/5
Rodzaj przedmiotu	podstawowy
Język wykładowy	rosyjski i polski
Koordinator	dr Anna Stasienko
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab., prof. UR Dorota Chudyk, dr Agnieszka Lis-Czapiga, dr Jolanta Kononowicz-Kur, dr ab. Anna Rudyk, prof. UR, dr hab. Artur Czapiga, prof. UR, dr Anna Stasienko

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt ECTS
2	30			60					8
3	15			45					4
4	15			30					3
5	15			30					3
	75			165					18

1.2. Sposób realizacji zajęć

- zajęcia w formie tradycyjnej
 zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

WYKŁAD - ZALICZENIE BEZ OCENY PO SEMESTRZE 2, 3, 4, 5

ĆWICZENIA - ZALICZENIE Z OCENĄ PO SEMESTRZE 2, 3, 4, 5

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

ZNAJOMOŚĆ PODSTAWOWYCH POJĘĆ LINGWISTYCZNYCH ORAZ PODSTAW SŁOWOTWÓRSTWA I MORFOLOGII JĘZYKA POLSKIEGO, NA KOLEJNYCH LATACH ZNAJOMOŚĆ PODSTAWOWYCH POJĘĆ LINGWISTYCZNYCH ORAZ ZAGADNIEŃ Z GRAMATYKI OPISOWEJ J. ROSYJSKIEGO OBJĘTYCH PROGRAMEM I I II ROKU STUDIÓW

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE**3.1 Cele przedmiotu**

C1	Zapoznanie studentów z podstawami słowotwórstwa, kategoriami gramatycznymi rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, zaimka, czasownika oraz z niesamodzielnymi częściami mowy
C2	Zapoznanie studentów ze składnią rosyjską w zakresie syntaktycznych grup wyrazowych oraz struktury zdania pojedynczego.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student zna i rozumie w zaawansowanym stopniu wybrane fakty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę z zakresu gramatyki opisowej języka rosyjskiego. Student zna i rozumie w zaawansowanym stopniu kompleksową naturę języka rosyjskiego oraz jego złożoność. Student zna w zaawansowanym stopniu terminologię filologiczną związaną ze słowotwórstwem, morfologią i składnią zdania pojedynczego w języku rosyjskim i polskim.	K_Wo1, K_Wo2, K_Wo3
EK_02	Student potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i wykorzystywać informacje związane z rosyjskim słowotwórstwem, morfologią i składnią zdania pojedynczego Student potrafi właściwie dobierać źródła oraz informacje z nich pochodzące, dokonywać oceny, syntezy i krytycznej analizy tych informacji. Student potrafi prezentować wyniki własnej analizy używając specjalistycznej rosyjskiej i polskiej terminologii lingwistycznej	K_Uo1, K_Uo2, K_Uo6
EK_03	Student jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści. Student jest gotów do uznania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	K_Ko1, K_Ko2

3.3 Treści programowe

---

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Semestr 2
1. Słowotwórstwo jako dyscyplina naukowa. Przedmiot, zadania i metody.
2. Ogólne pojęcia słowotwórstwa. Termin morfem, klasyfikacja morfemów.
3. Budowa morfologiczna i słowotwórcza wyrazu.
4. Sposoby derywacji.
5. Ogólne pojęcia morfologii. Znaczenia gramatyczne słów. Gramatyczne formy słów. Kategorie gramatyczne. Słowoforma a forma słowa. Paradygmat morfologiczny.
6. Części mowy jako leksykalno-gramatyczne klasy słów. System części mowy w języku rosyjskim. Samodzielne i niesamodzielne części mowy.
7. Rzeczownik jako część mowy. Ogólne pojęcie terminu rzeczownik. Leksykalno-gramatyczne klasy rzeczowników. Rzeczowniki własne i pospolite. Rzeczowniki konkretne, abstrakcyjne, zbiorowe i materiałowe. Rzeczowniki żywotne i nieżywotne.
8. Kategoria rodzaju rzeczowników rosyjskich. Znaczenie kategorii rodzaju. Wykładniki rodzaju. Rodzaj słów-skrótowców. Warianty rodzajowe. Rodzaj rzeczowników nieodmiennych. Stylistyczne wykorzystanie kategorii rodzaju.
9. Kategoria liczby rzeczowników rosyjskich. Znaczenie i gramatyczne środki wyrazu kategorii liczby. Rzeczowniki używane tylko w jednej formie liczby. Stylistyczne użycie liczby pojedynczej w znaczeniu liczby mnogiej. Stylistyczne użycie liczby mnogiej w znaczeniu liczby pojedynczej
10. Kategoria przypadku rzeczowników rosyjskich. Podstawowe znaczenia przypadków. Deklinacje rzeczowników i ich typy.
Semestr 3
11. Przymiotnik. Ogólne pojęcie terminu przymiotnik. Leksykalno – gramatyczne klasy przymiotników. Znaczenie przymiotników jakościowych. Znaczenie przymiotników relacyjnych. Znaczenie i formy przymiotników dzierżawczych. Przejście przymiotników relacyjnych w jakościowe i jakościowych w relacyjne.
12. Krótka forma przymiotników. Cechy gramatyczne formy krótkiej. Stylistyczne i semantyczne cechy wyróżniające formy krótkiej.
13. Stopniowanie przymiotników. Znaczenie i formy wyrażenia stopnia wyższego. Znaczenie i formy wyrażenia stopnia najwyższego.
14. Liczebnik. Ogólne rozumienie terminu liczebnik. Cechy gramatyczne liczebników: morfologiczne, syntaktyczne. Klasyfikacja liczebników.
15. Odmiana liczebników.
16. Zaimki. Ogólne rozumienie terminu zaimek. Klasy semantyczne zaimków (osobowe, zwrotny, dzierżawcze, wskazujące, pytające, względne, określające, przeczące, nieokreślone).
17. Odmiana zaimków.
Semestr 4
18. Czasownik. Ogólne rozumienie terminu czasownik. Bezokolicznik. Dwa tematy czasownika. Koniugacja czasowników.
19. Kategoria osoby i czasu. Charakterystyczne cechy tworzenia form osobowych niektórych czasowników.
20. Kategoria aspektu. Podstawowe znaczenia czasowników dokonanych i niedokonanych. Pary czasowników: dokonany – niedokonany. Tworzenie form aspektowych. Czasowniki jedno- i dwuaspektowe.
21. Kategoria strony. Podstawowe znaczenia. Strona czynna, bierna

i zwrotna.
22. Kategoria trybu. Formy trybu rozkazującego i przypuszczającego, ich budowa i znaczenie.
23. Imiesłowy przymiotnikowe. Sposoby tworzenia imiesłów czynnych i biernych. Krótka forma imiesłów.
24. Imiesłowy przysłówkowe – sposoby tworzenia.
25. Przysłówki. Tworzenie i stopniowanie przysłówków.
26. Przyimek – klasyfikacja i znaczenie przyimków.
27. Spójnik. Budowa morfologiczna i funkcje syntaktyczne spójników.
28. Semantyczne klasy partykuł. Partykuły formo- i słowotwórcze.
29. Kategoria stanu.
30. Wykrzyknik i wyrazy dźwiękonaśladowcze.
31. Analiza morfologiczna tekstu.
Semestr 5
32. Przedmiot składni. Wypowiedzenie, grupa wyrazowa, zdanie.
33. Związki i stosunki składniowe. Współrzędność, podrzędność; zgoda, rząd, przynależność.
34. Główne i drugorzędne człony zdania. Sposoby wyrażania podmiotu.
35. Typy orzeczeń i sposoby ich wyrażania.
36. Dopełnienie i sposoby jego wyrażania.
37. Przydawka i sposoby jej wyrażania.
38. Okoliczniki i sposoby ich wyrażania.
39. Rozbudowa struktury zdania pojedynczego: wyodrębnienia, dopowiedzenia, wyrazy wtrącone, formy adresatywne, konstrukcje porównawcze.
40. Klasyfikacja zdań ze względu na cel. Klasyfikacja zdań ze względu na strukturę.
41. Zdania jednoczłonowe – ich klasyfikacja

B. Problematyka ćwiczeń, konwersatoriów, laboratoriów, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
Semestr 2
1. Ogólne pojęcia słowotwórstwa. Termin morfem, klasyfikacja morfemów.
2. Budowa morfologiczna i słowotwórcza wyrazu.
3. Sposoby derywacji.
4. Analiza słowotwórcza i morfologiczna wyrazu.
5. Ogólne pojęcia morfologii. Znaczenia gramatyczne słów. Gramatyczne formy słów. Kategorie gramatyczne. Słowoforma a forma słowa. Paradygmat morfologiczny.
6. Rzeczownik jako część mowy. Ogólne pojęcie terminu rzeczownik. Leksykalno-gramatyczne klasy rzeczowników. Rzeczowniki własne i pospolite. Rzeczowniki konkretne, abstrakcyjne, zbiorowe i materiałowe. Rzeczowniki żywotne i nieżywotne.
7. Kategoria rodzaju rzeczowników rosyjskich. Znaczenie kategorii rodzaju. Wykładniki rodzaju. Rodzaj słów-skrótowców. Warianty rodzajowe. Rodzaj rzeczowników nieodmiennych. Stylistyczne wykorzystanie kategorii rodzaju.
8. Kategoria liczby rzeczowników rosyjskich. Znaczenie i gramatyczne środki wyrazu kategorii liczby. Rzeczowniki używane tylko w jednej formie liczby. Stylistyczne użycie liczby pojedynczej w znaczeniu liczby mnogiej. Stylistyczne użycie liczby mnogiej w znaczeniu liczby pojedynczej
9. Kategoria przypadku rzeczowników rosyjskich. Podstawowe znaczenia przypadków. Deklinacje rzeczowników i ich typy.

Semestr 3
10. Przymiotnik. Ogólne pojęcie terminu przymiotnik. Leksykalno – gramatyczne klasy przymiotników. Znaczenie przymiotników jakościowych. Znaczenie przymiotników relacyjnych. Znaczenie i formy przymiotników dzierżawczych. Przejście przymiotników relacyjnych w jakościowe i jakościowych w relacyjne.
11. Krótka forma przymiotników. Cechy gramatyczne formy krótkiej. Stylistyczne i semantyczne cechy wyróżniające formy krótkiej.
12. Stopniowanie przymiotników. Znaczenie i formy wyrażenia stopnia wyższego. Znaczenie i formy wyrażenia stopnia najwyższego.
13. Deklinacja przymiotników. Typy odmiany przymiotników jakościowych i relacyjnych. Odmiana przymiotników dzierżawczych.
14. Liczebnik. Ogólne rozumienie terminu liczebnik. Cechy gramatyczne liczebników: morfologiczne, syntaktyczne. Klasyfikacja liczebników.
15. Odmiana liczebników.
16. Zaimki. Ogólne rozumienie terminu zaimek. Klasy semantyczne zaimków (osobowe, zwrotny, dzierżawcze, wskazujące, pytające, względne, określające, przeczące, nieokreślone).
17. Odmiana zaimków.
Semestr 4
18. Czasownik. Ogólne rozumienie terminu czasownik. Bezokolicznik. Dwa tematy czasownika. Koniugacja czasowników.
19. Kategoria osoby i czasu. Charakterystyczne cechy tworzenia form osobowych niektórych czasowników.
20. Kategoria aspektu. Podstawowe znaczenia czasowników dokonanych i niedokonanych. Pary czasowników: dokonany – niedokonany. Tworzenie form aspektowych. Czasowniki jedno- i dwuaspektowe.
21. Kategoria strony. Podstawowe znaczenia. Strona czynna, bierna i zwrotna.
22. Kategoria trybu. Formy trybu rozkazującego i przypuszczającego, ich budowa i znaczenie.
23. Imiesłowy przymiotnikowe. Sposoby tworzenia imiesłówów czynnych i biernych. Krótka forma imiesłówów.
24. Imiesłowy przysłówkowe – sposoby tworzenia.
25. Przysłówki. Tworzenie i stopniowanie przysłówków.
26. Przyimek – klasyfikacja i znaczenie przyimków.
27. Spójnik. Budowa morfologiczna i funkcje syntaktyczne spójników.
28. Semantyczne klasy partykuł. Partykuły formo- i słowotwórcze.
29. Kategoria stanu.
30. Wykrzyknik i wyrazy dźwiękonaśladowcze.
31. Analiza morfologiczna tekstu.
Semestr 5
32. Przedmiot składni. Wypowiedzenie, grupa wyrazowa, zdanie.
33. Związki i stosunki składniowe. Współrzędność, podrzędność; zgoda, rząd, przynależność.
34. Główne i drugorzędne człony zdania. Sposoby wyrażania podmiotu.
35. Typy orzeczeń i sposoby ich wyrażania.
36. dopełnienie i sposoby jego wyrażania.
37. Przydawka i sposoby jej wyrażania.
38. Okoliczniki i sposoby ich wyrażania.
39. Rozbudowa struktury zdania pojedynczego: wyodrębnienia, dopowiedzenia, wyrazy

wtrącone, formy adresatywne, konstrukcje porównawcze.
40. Klasyfikacja zdań ze względu na cel. Klasyfikacja zdań ze względu na strukturę.
41. Zdania jednoczłonowe – ich klasyfikacja.
42. Analiza składniowa zdania pojedynczego.

3.4 Metody dydaktyczne

WYKŁAD: WYKŁAD PROBLEMOWY, WYKŁAD Z PREZENTACJĄ MULTIMEDIALNĄ,

ĆWICZENIA: ANALIZA TEKSTÓW Z DYSKUSJĄ, PRACA W GRUPACH (ROZWIĄZYWANIE ZADAŃ, DYSKUSJA), GRY DYDAKTYCZNE

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	obserwacja w trakcie zajęć, kolokwia pisemne, egzaminy pisemne	W, lab
EK_02	obserwacja w trakcie zajęć, kolokwia pisemne, egzaminy pisemne	W, lab
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć	W, lab

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Wykład: Warunkiem uzyskania zaliczenia jest otrzymanie co najmniej 60% punktów z pisemnych testów zaliczeniowych.

Laboratorium: Warunkiem uzyskania zaliczenia jest uzyskanie pozytywnych ocen z pisemnych kolokwium zaliczeniowych z poszczególnych bloków tematycznych (minimum 60% z każdego kolokwium). Dodatkowe warunki zaliczenia przedmiotu: uzyskanie pozytywnych ocen z pisemnych i ustnych prac indywidualnych i grupowych, jak zadania domowe, wypowiedzi ustne i pisemne na zajęciach, udział w dyskusjach itp.

Na ocenę końcową zaliczenia składają się:

- oceny z kolokwium pisemnych – 50 %
- oceny z pozostałych prac etapowych, wypowiedzi ustnych, udziału w dyskusjach itp. – 40%
- ocena zaangażowania studenta podczas zajęć – 10%

Po semestrze 3 i 5 egzamin pisemny - warunkiem jego zaliczenia jest uzyskanie min. 60% na teście egzaminacyjnym.

Skala ocen stosowana przy ocenie testu i kolokwium zaliczeniowego oraz testu egzaminacyjnego:

- 0% - 59,5% - ndst
- 60%-69,5 % - dst
- 70%-78,5% - plus dst
- 79%-86,5% - db
- 87%-93,5% - plus db

94%-100% - bdb

---

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓ W W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
------------------	---

Godziny z harmonogramu studiów	240
Inne z udziałem nauczyciela (udział w konsultacjach, egzaminie)	15
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	215
SUMA GODZIN	470
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW W ECTS	18

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	-
zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

1. Bałut S., Bielanin A., *Современный русский язык. Словообразование. Морфология, Ćwiczenia z komentarzem*, cz. 2., Rzeszów 1998.
2. Doros A., *Курс современного русского языка*, Warszawa 1988.
3. Gołubiewa A., Kuratczyk M., *Gramatyka języka rosyjskiego z ćwiczeniami*, Warszawa 2009.
4. *Gramatyka opisowa współczesnego języka rosyjskiego*, pod red. A. Bartoszewicza i J. Wawrzyńczyka, cz. 2, W. Zmarzer, *Leksyka. Słotwórstwo*, Warszawa 1987.
5. Дудников А.В., Арбузова А.И., Ворожбицкая И.И., *Русский язык*, Москва 1999.
6. Kowalska N., Samek D., *Praktyczna gramatyka języka rosyjskiego*, Kraków 2008.
7. A.Bielanin, Z.Czapiga, *Современный русский язык. Синтаксис*, ч.III, Rzeszów 1998.
8. B. Dereń, K. Wysoczańska-Pająk, *Gramatyka praktyczna języka rosyjskiego: zbiór ćwiczeń dla studentów studiów licencjackich*, Opole 2022.

Literatura uzupełniająca:

1. *Современный русский язык*, под ред. Белошапковой В. А., Москва 1999.
2. *Современный русский язык*, под ред. Розенталя Д.Е., ч.1, *Лексика. Фонетика. Словообразование. Морфология*, Москва 1976.
3. *Современный русский язык. Теория. Анализ языковых единиц. В двух частях*, под ред. Дибровой Е.И., ч. 2, *Морфология. Синтаксис*, Москва 2001.
4. *Современный русский язык*, под ред. Д.Э.Розенталя, ч. 2, Синтаксис, Москва 1979
5. *Краткая русская грамматика*, под ред. Шведовой Н.Ю и Лопатина В.В., Москва 1989.
6. *Gramatyka współczesnego języka rosyjskiego*, pod red. A.Bartoszewicza, J.Wawrzyńczyka, t.4, Warszawa 1987.
7. *Современный русский литературный язык*, под ред. Леканта П.А, Москва 1999.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej